

“Bir Marula Yenildi”: Liz Truss’un Parlayıp Söndüğü 44 Günü

Matt HONEYCOMBE-FOSTER

“Bir sebzenin canlı yayının yardımıyla, Bileşik Krallık’ın son başbakanının dibe vuruluşunun çetelesi.”

Londra ve Westminster’da kazan kayıyor, Birleşik Krallık ekonomisi can çekişiyor ve Muhafazakâr parti milletvekilleri sadece altı yılda beşinci başkanlarını seçmek üzereler.

Ama bu tam teşekküllü çalışan batı demokrasisinin müstesna örneği İngiltere’de her şeyin yolunda olduğuna dair bir işaret olarak, İngilizler ilgilerini peruklu bir göbek salata marulunun canlı yayına yönelttiler.

Acemi yönetiminin ilk haftalarının beklenmedik bir kargaşa tarafından ele geçirilmesinden sonra, Daily Star magazin gazetesi habercileri tarafından süpermarket marulunun Başbakan Liz Truss'tan daha uzun süre dayanacağına dair 60 poundluk bahis açıldı.

Ve haklı çıktılar. Truss, onu Birleşik Krallık'ın en kısa süre hizmet eden başbakanı haline getirerek görevde kaldığı 44 gününün ardından sonunda perşembe günü istifa etti. Daily Star bu kampanyayı: "Marul Liz Truss'tan daha uzun süre dayandı." Diyerek müjdeledi.

Peki Liz Truss yeşil ve toy günlerini nasıl geride bıraktı ve kamuoyunun gözünde neden bu kadar sararıp soldu?

Politico gazetesi size bu göz açıp kapayıncaya kadar geçip giden Truss'ın 44 günlük sürecini gösterebilir ama haberiniz olsun karşınızda bir göbek salatadan daha fazlası var.

Tutuculuğu Yıkma

6 Eylül: İlk başlarda her şey iyiydi. Mülayim rakibi Rishi Sunak'ı hareketli bir Muhafazakâr Parti liderlik yarışından uğurladıktan sonra Başbakanlık konutunda dizginleri eline almış: "Britanya'yı istikrarlı bir ulusa çevirmek" hedefine ulaştırmaya ant içmişti. Mutlu olmak hakkıydı çünkü, Muhafazakâr Parti tabanından gelen desteği silip süpürdükten, muhafazakâr-yandaş medyanın deste-

ğini arkasına aldıktan ve çoğunlukla kendi muhafazakâr milletvekillerinden kendisinin yeterli olup olmayacağına dair yükselen endişeli sesleri başından savdıktan sonra Truss muzafermiş gibi duruyordu. Nereden bilebilirlerdi ki? Truss ile sadece on yıl Westminster'da omuz omuza çalışmışlardı.

8 Eylül: Göreve başlar başlamaz, Truss yakın arkadaşı ve komşusu Kwasi Kwarteng'i Maliye Bakanı olarak atadı ve hemen ona hazinedeki çürümüş "tutuculuk" ile ilgilenme görevini verdi. Kurnaz bir ilk adım atarak Kwarteng, bakanlıktaki en üst düzey memurun-o kadar zeki bir adam ki adı Tom Scholar (bilim insanı)- işine son verdi ki tam da en çok ihtiyaç duyulduğu bir global bir ekonomik kriz sırasında modası geçmiş "tecrübe," "güvenilirlik" ve "ekonominin inceliklerini bilmek" gibi tutucu özelliklerden kurtulunmalıydı.

Yine 8 Eylül: Bugün epey yoğun bir gündü, Britanya'nın en uzun süre tahtta kalan hükümdarı Kraliçe ikinci Elizabeth'in öğleden sonra vefat etti. Ülke ikinci Elizabeth için yasa boğulurken, Truss işindeki ilk hitabet yeterliliği sınaması ile karşılaştı: Ülkenin bu derin acısını nasıl yakalayacaktı? Truss bu işin üstesinden hakkıyla geldi, anmasının samimiyetini el emeği göz nuru bir konuşmayla yılın dördüncü çeyreğin satış raporunu okuyan uzmanların tutkusuyla yürekten haykırdı. Ülke ağladı, en azından Liz'in adaşı için.

23 Eylül: Kraliçe'nin vefatı ülke siyasetine birkaç hafta ara verirdi. Ama bu ara Truss ekibinin şaheserleri olan mini-bütçeye son dokunuşları yapmasına fırsat tanıdı. Normalden daha şık daha aerodinamik olan bu mini versiyon "hükümetin kendi bekçisi tarafından bağımsız mali inceleme-yeye tabi tutulması" ve "hesapların düzgünce yapılması" gibi eski kafa adetleri de kaldırdı. Bunun yerine, Truss ve Kwarteng enerji faturalarını sübvansetmek için borç-temelli vergi kesintileri ve multi-milyar pound değerindeki planı sundu. Ayrıca Kwarteng bir hayat pahalılığı krizinin ortasında popülizmini ne kadar korumuş olduğunun bir göstergesi olarak tribünlere oynadı ve gecenin ilerleyen saatlerinde riskli yatırım patronlarının şampanya partisine katılmadan önce Birleşik Krallık'ın süper zenginlerin vergilerini azalttı ve bankerlerin bonuslarından sınırı kaldırdı. Yarasın!

Duyarlı borsalar Truss'ı feshediyor.

26 Eylül: Ah Ah! Sonra ters tepkiler geliverdi. Tofu sevdalısı ve muhafazakarlık ve onun temsil ettiği her şeyden nefret eden solcularla dolu olan finans borsaları, bu mini bütçenin dehasını görmekte yetersiz kaldılar, muhtemelen Avrupa Birliği'nde kalma yönünde oy veren asi pound Amerikan doları karşısında tarihinin en düşük seviyesine çökerek indi. Kwarteng, kulağa biraz sarsılmış gibi gelirken bütün doğru dürüst çalışmış hesaplarını yayınlacağına dair söz

verdi, hmm! Kasımda mı? Sanki kulağa olur gibi geliyor mu?

28 Eylül: Poundun terör saltanatı devam etti, Birleşik Krallık borçlanma masrafları tırmandııkça ve Britanyalı emekli fonları çöküşün eşliğinde sarsıldı, bu İngiltere Merkez Bankası'ndaki radikal komünistler beklenmedik bir tahvil alımı programına adım atmaya "borsa fonksiyonunu onarmak" için zorlanmışlardı. Onların IMF'deki hippie dostları ayrıca olaya Kwarteng 'in planlarının "yüksek ihtimalle eşitsizliği arttıracak" ve hükümeti vergi ölçütlerini "tekrardan geçirmeleri" için uyarınlardı diye el attı. Sakin olun, dostlar!

3 Ekim: Hah! Muhafazakâr parti konferansına kadar dayanabildi. Siyasi parti konferansları her şeyden önce, yeni seçilmiş liderler için normalde bir zafer turudur, ama yeniden kendisinin bir kaç günlük U-dönüşleriyle fazlasıyla utandırıcı hale getirerek Truss çark eden ve yaygaracı muhafazakâr parti iç kavgalarıyla statükoyu parçalamaya karar verdi. 24 saatten kısa sürede kendi planına sadık kalacağına dair ısrar ederek, Truss aniden en can alıcı teklifi olan zenginlerin vergilerini azaltma planını çöpe attı. Kwarteng hükümetin "baskın misyonu" olarak bunun "bir dikkati başka yöne çekme çabası haline geldiğini" fikrini itiraf etti.

4 Ekim: Cidden bu U-dönüşü hükümetin gerçek "baskın misyonun"-kendi milletvekillerini boş yere

kızdırmak için- parlamasına izin verdi. Truss'un daima sadık kabine üyelerinin alenen Başbakan'ı sosyal güvenlik ödemelerinin gerçek şartlarının kesintilerini yürürlüğe koymasması için baskılayarak, yeni hedeflerine yönelmelerinden daha kısa sürede vergi kesintisi gözden çıkarıldı. Hatta bir başkan hükûmetin kendi iletişim stratejisinin "b*ktan" olduğunu bir grup dolusu iletişim uzmanına söyleyerek açıverdi. Buna katılır mıydınız?

10-11 Ekim: Amiral gemi politikalarını çöpe attıktan bir hafta sonra, Truss hükûmeti hala korku içinde olan borsaları sakinleştirmek için bir deneme daha yaptılar. Kwarteng'in yeni fikri mi? Sonraki mali planının yayınlanmasının hiçbir şekilde garanti edilemeyecek şekilde öne alınması, hmm, korkutucu: 31 Ekim: İngiltere Merkez Bankası bu yeni kesimin görünümünü sevdi, tekrardan bir büyük bir borsa müdahalesine engel olmak için devreye girdi ki Birleşik Krallık'ın hükûmet hisselerinin "yangın satışı" olarak adlandırılan durumu önlensin. Kulağa endişe verici geliyor.

14 Ekim: Haftalarca süren ekonomik kargaşadan sonra, Kwarteng daha uçak yolculuğu sonrası sersemliğini atlatamadan olduğu yerde kovulabilmesi için Washington D.C' deki tatilinden ana vatana geri sürüklenmişti -nereden bakarsanız bakın bir ofis çalışanı için berbat bir gün. Sonunda onu iddialara göre *saçma notlarla* küçümseyen Parti Başkanı'ndan kurtulmuş ve mektubuyla kendi politi-

ka dileklerini ima ederek, Başbakan sekiz dakikalık destansı bir basın toplantısında "borsalar tarafından beklenenden daha ileri ve daha hızlı" şekilde gittiğini ifade etmesine rağmen uzun zamandır sadakat sözünü verdiği büyük şirketlerin vergilerini azaltma sözünü bozmasını itiraf etti. Bu yollardan hepimiz geçtik! Truss, Muhafazakâr Parti merkezine ulaşarak, eski Sağlık Bakanı'nu Jeremy Hunt'ı yeni Parti Başkanı olarak atadı böylece sendeleyeni yönetimini tamına 36 saat daha destekledi.

16 Ekim: Truss Takımı'nın artık isyan halindeki partisi ile aralarında köprüler kurmak için çabaları hafta sonu boyunca bir derece daha arttı, başbakanlık binasının içinden birisi onun liderlik yarışındaki eski rakibi ve eski kabine iş arkadaşı -Truss takımının kendi tarafından Avam Kamarası Başkanlığı için ağzı aranan- Sajid Javid tarafından: "b*ktan" denilerek lekelendi. Bu kendisi veya dostları için iyi olmadı.

17 Ekim: Bu mesele baya büyüktü ki Hunt bütün Truss planına canlı televizyon yayınında kurşun sıkarken. Baya şaşkıncu şekilde yeni Maliyet Bakanı bir televizyon açıklaması yayınladı ki içinde -kendi itirafına göre- Truss hükûmetinin sadece birkaç hafta öncesinden yayınladığı "neredeysse tüm" mini-bütçe vaatlerini paramparça etti. Truss destekçileri tarafından onun yönetimine dair kalan son pozitif şey olarak sıkı sıkı şekilde sarıldıkları enerji desteği planı

bile önemli ölçüde reddedildi -buna rağmen sıkı destekçisi olan seçmenler kendilerini bu kış ısıtabilmek için 6 yıldır Westminster’da yanmakta olan “çöp tenekesinin” ateşine yakın durmalı. Avamlar Kamarası’nda çok acil bir sorudan kaçınarak ve kabine sekreter yardımcısını sinirli milletvekillerinin Başkanları’nın “masanın altına saklanmadığına dair” emin olmaları için göndererek, Truss yine şanlı bir günü tamamladı.

19 Ekim: Ahir zamandan bir gün, çalkantılı ve baskı altında hızla aşağılara doğru giden bir lunapark treni gibi gün, baskı altında Truss, ilk olarak yine bir U-dönüşü önerdi, bu sefer emeklilik ödemelerine dair; sonrasında pazar gazeteleri tarafından zeki “b*k” olarak anıldığı için başbakanlık ofisi tarafından araştırmalarına başlanan bir üst düzey Truss yardımcısı kovuldu; sonra İçişleri Bakanı kovuldu ve eninde sonunda Truss-karşıtı olarak nitelendirilebilecek bir tweeti isim vermeden paylaştı; ve sonra nasıl olduysa “cesur-yürek” bir şekilde kendi milletvekilleri sıkıcı bir avamlar kamarası oylaması sonucu aralarından biri televizyon yayınında ağladı -olayları dışarıdan takip edenler için bu durum Birleşik Krallık’taki yoğun alkol tüketiminin bir sonucudur-.

20 Ekim: Oyunun sonunda bitmesiyle ve otoritesinin parçalanmasıyla Truss, kaçınılmaz sona boyun eğdi ve bütün başarılarını hiçe sayarak başbakanlık konutunun merdivenlerinde 89 saniyelik konuşma ile istifa

etti. Ama hala umut vardı. Londra’da bir kozmik odada küçük bir marul hiç umudunu yitirmemişti. Ve o hala göbeğindeki lezzetini ve tazeliğini ulusa verdiği vaadi çerçevesinde yeniliğini koruyordu. İmkânsız diye bir şey yoktur.

Bu makale tarihe göre güncelleştirilmiştir.

Çeviri: Saliha YAZICIOĞLU | EUROPolitika Dergisi Çeviri Ekibi

Orijinal Makale : https://www.politico.eu/article/beaten-by-a-lettuce-44-glorious-days-of-liz-truss/?utm_source=LinkedIn&utm_medium=social

Photo: Truss finally resigned Thursday, just 44 days into the job, making her the U.K.’s shortest-serving prime minister | Chris J Ratcliffe/Getty Images